

۲۰۱۴/۰۲/۱۴

پوهنمل حاجی محمد نوزادی

هغه خطرونه چې د ځمکې پرمخ ژوند تهدیدوی (پنځمه او اخیرنی برخه)

دویم - هغه خطرونه چې پخپله د انسانانو د کړنو څخه پېښیدلای شي :

بشر د علم او پوهې په زور نن دومره توان موندلی چې د ځمکې پر مخ ژوند ته د ستر خطر گواښونه را منځته کولای شي چې یو شمیر یې د بیلگې په توگه لاندې توگه یادولای شو:

۱- تکنالوژي:

په ۲۰۱۲ کال د کمبریج په پوهنتون کې یوه پروژه تر لاس لاندې ونيول شوه چې د تکنالوژیکي پرمختگ څخه د ځمکې پر مخ ژوند ته د پېښیدونکو خطرونو ارزونه وکړی. پدې پروژه کې لاندې څلور توکي ډیر خطرناک گڼل شويدي:

الف - مصنوعي هوش Artificial intelligence

ب - د چاپیریال بدلون Climate change

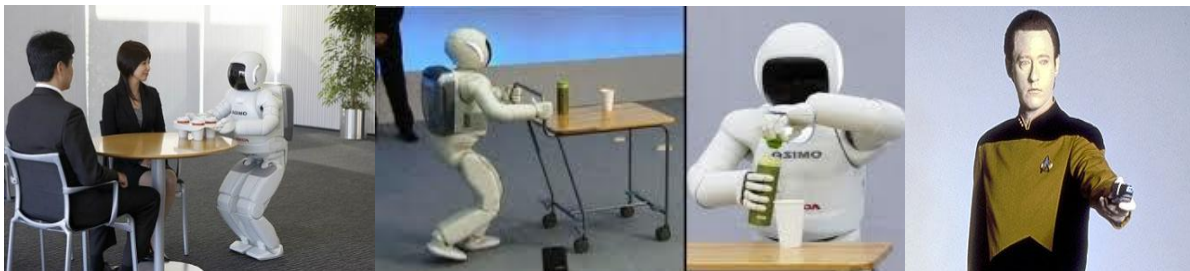
ج - اټمي جگړی Nuclear war

د - ژوندنی تکنالوژي (بیوتکنالوژي) Biotechnology

مصنوعي هوش Artificial intelligence :

د کمپیوترونو تخنیک چې ورځ تربلی وده کوی او د کمپیوترونو هوشیارتیا یې په چټکۍ سره مخ په زیاتیدو ده، کیدلای شي داسې یوه پړاو ته ورسیدی چې د پلان شوو وړاندوینو څخه زیات کارونه سرته ورسوی. کیدلای شي داسې روباتونه robots (انسان ته ورته ماشین) جوړ شي چې په ډیرو چارو کې پخپله د انسان څخه هم وړاندی وی. دا خبره ناشونی نه بریښی چې لومړنی robot به د انسان په پرتله ډیر ذکی (سوپر انټلیجنټ) وی او انسان یې په ذکاوت کې سیالی و نه کړای شي. بنایي هغه به د هر ډول کار توان ولری، د هیچا خبره به نه منی او هرڅوک چې په وړاندی یې ودریږی، هغه به له منځه یوسی.

پدې وروستیو کې رسنیو داسې خبرونه خپاره کړل چې له مخی یې امریکایانو دا ډول روبات جوړ کړی چې نه یوازی یې کړه وړه انسان ته ورته دی بلکه فیزیولوژیکي ورته والی هم ور سره لری. دا روبات یې پدې خاطر جوړ کړی چې د کیمیاوی وسلو په وړاندی د ځان ساتلو تجربی پری وکړی. د ۲۰۱۲ کال په اکتوبر د CNN په اخباری برخه کې د Are bionic super humans on the horizon (ایا فوق العاده مصنوعي انسانان د اسمان په افق کې شتون لری؟) تر نامه لاندی یوه په زړه پوری مقاله خپره شوه چې د روباتونو د ډولونو او پرمختیاوو په هکله یې ډیر مالومات درلود. اټکل کیری چې په نژدی راتلونکی کې به د تکنالوژي خطر د انسانانو د مغزونو اړیکو ته څیرمه شي او د کنترولو کوښښ به یې وکړی. په واقعیت کې مور اوس ددغی لاری په منځ کې یو او superman تکنالوژي د اسمان افق ته رسیدلی ده. ځکه نو پکار ده سر د همدا اوس نه فکر وشي چې ددی کار پایلی به زموږ د پاره څه وی.

اندروئید Android نومی روبات چې یو مصنوعي ارگانیزم Synthetic Organism لری، داسې جوړ شوی چې هم یې کړه وړه انسان ته ورته او هم هغه ته ورته کارونه کوی. د ځینو ماډلونو حتی بدن غوښښ دی. تر دی وروستیو پوری اندوئیدونه د علمی افسانو په ساحه کې وه، یوازی په فلمونو او تلویزیون کې لیدل کیدل.

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

بیوتکنالوژی Biotechnology:

دا هغه پوهه ده د حیواناتو د ارگانیزم او ژوندی چارو ځانګړتیاوې په تخنیک کې رانغاړي او پر بنسټ یې تخنیکي ځانګړتیاوې پیاوړې کوي. د بیوتکنالوژۍ په مټ د ژوندی موجوداتو څخه د کرهڼیزو محصولاتو په لاسته راوړو، د نباتاتو او حیواناتو د کیفیت په لوړوالي او د میکروارګانیزمونو د کیفیت په بدلون کې هم کار اخیستل کېږي. دا تکنالوژۍ که اوس اوس هرڅومره ګټوره هم ده، کیدلای شي په راتلونکې کې انسانانو ته ډیر خطر ونه پېښ کړي، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خبره نانو تکنالوژۍ ته ورسېږي، کیدلای شي د بشر د کنټروله ووځي او داسې روباتونه یو په بل پسې تولید کړي چې د ځمکې د مخ ټول ژوندی موجودات له منځه یوسي.

د میکروارګانیزم څخه د داسې خوراکی موادو لکه سرکه، پوڅه (پنیر) او مستو په تولید کې د زرګونو کالو را پدې خوا کار اخیستل کېږي. د بیوتکنالوژۍ دودیزه کارونه د حیواناتو او نباتاتو د ډولونو په اصلاح کولو، د ډوډۍ پخولو او نورو کې ده. د انتی بیوتیک او انساني انسولین جوړول، د «ژنیتیک انجینرۍ» د لارې د یوه ژوندی موجود څخه بل ته د ژن (جن) نقلول او همدارنګه د کرهڼیزو محصولاتو په زیاتوالي کې هم ددی علم د متودونو څخه کار اخلي.

د انسانانو د فعالیت له مخې د هوا تودیدل (ګلخانه ای تودوالی):

د ماشین الاتو، کارخانو او نورو فعالیتونو له کبله هغه ګازونه چې هوا ته پورته کېږي، د هوا تودوخه لوړه بیایي او بنیایي یو وخت د اتموسفیر تودوالی د «وینوس» سیارې وکچي ته ورسوي چې هلته سرب ویلي کېږي یانې د ډوب تر حده رسېږي. یو شمیر پوهان پدې اند دي چې د انسانانو د فعالیت له مخې پدې وروستیو کلونو کې ځمکه د پخوا په پرتله ۲۰٪ تاریکه شویده. داځکه چې د هوا ککړتوب د لمر د روښنایي مخنیوی کوي. دا کار ددی لامل ګرځي چې د نباتاتو وده سسته شي. د اتموسفیر تودوالی په قطبونو کې ګنګلونه ویلي کوي، د سمندرونو د اوبو کچه لوړه بیایي، ساحلي سیمې تر اوبو لاندې راځي، وچکالي منځته راولي او د بی شمیره ناخوالو لامل ګرځي. د یادولو وړ ده چې په هوا کې ۹۳٪ اکسیجن د لمر د انرژۍ تر اغیز لاندې د نباتاتو د فوتوسنتیز Photosynthesis د لارې تولیدیږي. داچې د هوا د تودوخې زیاتوالي ځنګلونو ته زیان رسوي او شینې سیمې په وچو دښتو اړوي، ددی خبرې مانا داده چې د نباتاتو د فوتوسنتیز کچه ټیټیږي او په هوا کې د اکسیجن کموالی راځي او دا کار بیا د ټولو ژوندی موجوداتو پر ژوند منفي اغیز بندوي.

۲ - په نړیواله کچه د ډله ایزه ناروغیو Global pandemic خطر ونه:

کیدلای شي بشر په نړیواله کچه په خطرناکو ساری ناروغیو اخته شي چې خلاصون ورڅخه اسانه کار نه وي او بی شمیره غمونه را پېښ کړي. دانګلستان د روغتیا ساتنې ادارو د ۲۰۱۳ کال په اپریل کې خبرداری ورکړ چې ډیرو میکروبونو د انتی بیوتیک درملو په وړاندې مقاومت پیدا کړي دي او دا یې نړۍ ته د خطر د زنگ په نامه وبله. پدې توګه دا هم هغه خطر دی چې د انسانانو ژوند ته لوی تهدید پېښولای شي.

۳ - د ژوندی چاپیریال ناوړه خطر ونه Ecological disasters:

په نړۍ کې د وګړو شمیر ورځ تر بلې په زیاتیدو دي. ددی سره سم دخوراکی توکو او ټولنیزو خدمتونو کمښت منځته راځي. د اقتصادي او کرهڼیزو چارو له کبله کیدلای شي لاندې ناخوالې منځته راشي: د اوبو دومره کمښت چې نژدې د وګړو نیمه برخه به د چپلو وړ پاکي اوبه ونلري، د نباتاتو د ګرد لیږني pollination کمښت یانې د حشراتو یا باد په مټ د یوه تخم لرونکي نبات جنسي ګرد بل دغه ډول نبات ته د لیږلو کمښت منځته راتلل، تر اړینې کچې زیات د ماهیانو ښکار، تر حد لوړ د ځنګلونو وړانیدل، د هوا بدلون او نوري ناخوالې.

۴ - د وګړو د نانډول زیاتوالي او دکرهڼیز بحران خطر ونه:

د شلمې پېړۍ څخه پیل د بیلابیلو ګټورو درملونو د موندنې، د روغتیايي خدمتونو د ښه والی، د اصلاح شوی تخمونو او زراعتي تخنیک د ودې او نورو اړوندو چارو له مخې د نړۍ د وګړو شمیر په چټکې سره مخ په زیاتیدو دي. دا زیاتوالي به ددی لامل وګرځي چې په راتلونکې د خوراکی توکو نرخونه به په بیساری توګه جګ لاړشي. داستونزه به هغه ډیر زور واخلي چې د غنمو او نورو غله دانو د کرلو سیمې ککړې شي. دغنمو د کموالی سره سم د نورو خوراکی توکو نرخونه جګ ځي او وګړو ته بحران رامنځته کوي.

* * * * *

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنې د لپکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دا وو د هغو لویو خطرونو د سرلیکونو نوملړ او سپړنی چی د ځمکی پر مخ د انسانانو ژوند ته تهدیدونه رامنځته کولای شی. راشئ وگورو ددی ډول خطرونو د مخ نیوی لاری چاری کومی دی. که داخبره په لنډو ټکیو کی یاده کړو، نو هغه به دا وی:

د اولسونو تر منځ په سوله او ورورگلو کی ژوند کول او د خدای راکړی عقل نه د ستونزو په حل کی کار اخیستل هغه څه دی چی د بشر ژوند ته د تهدیدونو مخنیوی کولای شی، لکه چی وایی: «**زموږ د ټولو مخلوقاتو سرچینه عقل دی، داځکه چی پاک خدای ټول عالم په عقل سره خلق کړیدی.**»

تر ټولو ستر شی چی پاک خدا ی (ج) بشر ته په امانت پری ایبسی، هغه عقل دی. انسانان پدغه خدایی امانت سره کولای شی د هر ډول بلاوو مخه ونیسی. ان که د لمر انرژۍ په خلاصیدو او د زوال سره مخامخ کیدونکی وی، بشر په خدای ورکړی عقل سره کولای شی ددغه لمریز نظام څخه د فرار په خاطر د ژوند کولو په موخه نورو سیارو ته د کډی کولو امکانات تر لاسه کړی. که څه هم د اوس دپاره دا ډول خبری سیانسی افسانو ته ورته دی، خو تر شا یی هغه واقعیت پروت دی چی د انسانی عقل د بی پایه توان څخه ریښی اخلی. د بشر خوندیتوب او د عقل نه د کار اخیستلو امکانات په ورورگلو، سوله، امنیت او یو ډیل سره په گډه مشوره او پوهاوی کی نغښتی دی. لکه چی پاک خدای فرمایلی دی: **وکل امر شوری بینهم.**

گر بصورت وا نماید عقل رو تیره باشد روز پیش نور او

پای.
ډنمارک - ۲۰۱۴ / ۲ / ۱۰

د پایو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په څیر و لولئ